

Säffle kommun
miljo.bygg@saffle.se

Granskningsyttrande över Säffle översiktsplan 2040

Beskrivning av ärendet

Rubricerad översiktsplan har översänts till Länsstyrelsen för granskning enligt 3 kap 14 § plan- och bygglagen (PBL).

Förslaget är upprättat den 28 nov 2023 och innehåller följande handlingar:

- Säffle Översiktsplan 2040
- Miljökonsekvensbeskrivning Säffle Översiktsplan 2040
- Samrådsredogörelse
- Kartor
  - o Mark- och vattenanvändning
  - o Hälsa och säkerhet
  - o Kulturvärden
  - o Naturvärden, 1
  - o Naturvärden, 2
  - o Riksintressen
  - o Riksintressen, kommunens ställningstaganden
  - o Riksintresse friluftsliv MB 3 kap 6§, kommunens ställningstaganden

Länsstyrelsen har inhämtat synpunkter på förslaget från berörda myndigheter. Yttranden över förslaget har inkommit från Energimyndigheten, Forsvarsmakten (FM), Luftfartsverket, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB), Post- och telestyrelsen (PTS), Skogsstyrelsen, Sjöfartsverket, Statens geotekniska institut (SGI), Svenska kraftnät och Trafikverket. FM har inget att erinra mot förslaget. Yttrande från övriga myndigheter har delvis sammanvägts i Länsstyrelsens yttrande.

Länsstyrelsens roll

Länsstyrelsen ska enligt 3 kap. 16 § PBL avge ett granskningsyttrande där det enbart ska anges om

1. förslaget inte tillgodoser ett riksintresse enligt 3 eller 4 kap. miljöbalken (MB),
2. förslaget kan medverka till att en miljökvalitetsnorm (MKN) enligt 5 kap. MB inte följs,
3. redovisningen av områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen inte är förenlig med 7 kap. 18 e § första stycket MB,
4. sådana frågor rörande användningen av mark- och vattenområden som angår två eller flera kommuner inte samordnas på ett lämpligt sätt, och
5. en bebyggelse blir olämplig eller ett byggnadsverk olämpligt med hänsyn till människors hälsa eller säkerhet eller till risken för olyckor, översvämning eller erosion.

Länsstyrelsen vill upplysa om att kommunen enligt 3 kap 20 § PBL ska redovisa länsstyrelsens granskningsyttrande tillsammans med översiktsplanen.

Samlad bedömning

I samrådet framförde Länsstyrelsen synpunkter gällande riksintressen, miljökvalitetsnormer, mellankommunala frågor, strandskydd och landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS), hälsa och säkerhet samt rådgivande synpunkter gällande övriga allmänna intressen. Kommunen har till granskningsskedet delvis tillgodosett Länsstyrelsens synpunkter genom kompletteringar och justeringar i planhandlingen.

Länsstyrelsen bedömer att kommunen tillgodoser berörda riksintressen, med undantag för nuvarande riksintressen för friluftsliv och rörligt friluftsliv samt energiproduktion, där kommunen föreslår förändringar på gällande riksintressen.

Länsstyrelsen bedömer att översiktsplanen avser att följa MKN enligt 5 kap. MB, förutom det nya utpekade LIS-område 53 Bäckhalla,

Eftersom det saknas nödvändiga lokala kunskapsunderlag för bland annat natur- och friluftsvärden, samt att det kvarstår behov av ytterligare analyser och bedömningar i vissa områden, kan Länsstyrelsen inte med säkerhet bedöma om alla föreslagna områden för landsbygdsutveckling i strandnära läge (LIS) är förenliga med 7. kap. 18 e § första stycket MB.

Länsstyrelsen bedömer att frågor som berör mark- och vattenområden och som angår angränsande kommuner är samordnade på ett lämpligt sätt.

Givet förutsättningarna i översiktsplanen kan Länsstyrelsen inte avgöra om bebyggelse och byggnadsverk blir olämpliga med hänsyn till människors hälsa eller säkerhet eller risken för olyckor. Detta är främst på grund av brist i lokala kunskapsunderlag, och att hälsa-, säkerhets- och riskfrågor ska enligt kommunen hanteras i senare prövningsprocesser.

Riksintressen

Riksintresse för yrkesfiske (3 kap. 5 § MB)

Länsstyrelsen hade en synpunkt under samrådet gällande möjliga negativa påverkan på riksintresse för yrkesfiske till följd av utpekade LIS-områden vid Byälvens mynningsområde. Kommunen har till granskningsskede tillgodosett synpunkten genom att komplettera med en naturvärdesinventering för LIS-området Ideberget och anpassa avgränsningen efter identifierade naturvärden.

Riksintresse för friluftsliv (3 kap. 6 § MB) och rörligt friluftsliv (4 kap. 1-2 § MB)

Kommunen föreslår en ändring av gränserna för *Dalbosjöns norra skärgård* som är av riksintresse för friluftsliv, och hänvisar till brister vid framtagandet av riksintresset. Kommunen och Länsstyrelsen har under planprocessen för översiktsplanen kommit överens om att tillsammans se över om riksintresseområdets gränser bör justeras.

Länsstyrelsen delar till viss del kommunens uppfattning, men har samtidigt lyft att riksintresseområdesgränser inte är exakta i verkligheten, utan ringar snarare grovt in ett område vars värden för friluftslivet anses vara särskilt betydelsefullt. I realiteten kan även en verksamhet eller bebyggelse som planeras utanför gränsdragningen påverka områdets värden negativt på ett sådant sätt att det ur riksintresseperspektiv är olämpligt.

Enligt Länsstyrelsens bedömning skulle gränserna för riksintressefriluftsliv sannolikt ha sett annorlunda ut om exploaterade områden där friluftslivets värden uppenbarligen är låga exkluderas. Länsstyrelsen föreslår därför en fortsatt diskussion mellan Länsstyrelsen och kommunen, inför ett eventuellt steg att

föreslå förändringar för Naturvårdsverket, som är den myndighet som fattar beslut rörande riksintresseområden för friluftsliv.

Kommunen föreslår även en förändring av gränsen rörande riksintresse för rörligt friluftsliv. Här vill Länsstyrelsen hänvisa till ett pågående nationellt projekt rörande översyn av hela riksintresseområdet över Väneren med berörda länsstyrelser och kommuner.

Riksintresse för energiproduktion (3 kap. 8 § MB)

Kommunen vill ta bort eller kraftigt minska riksintresseområdena för vindbruk på land, för att tillämpa generösare avstånd till befintlig bebyggelse och LIS-områden. Ett upphävande av riksintresseområden måste föregås av en omfattande och detaljerad översyn följt av Energimyndighetens analys och lämplighetsbedömning. Energimyndigheten avser att framöver göra en fördjupad översyn av riksintresseområdena för energiproduktion och energidistribution, inkluderat områdena för vindbruk. Till dess att nytt beslut fattats är det rådande beslut som gäller.

Länsstyrelsen delar Energimyndighetens bedömning att det inte går att utesluta att vindkraftsutbyggnad ger nytta till kommunen, och att ta bort utpekade områden för vindkraft utan att det utses nya är svagt motiverat i översiktsplanen. Med hänsyn till rådande behov av omställningen av energisystemet bör energifrågan ha fått större utrymme i översiktsplanen.

Det pågår ett projekt där Värmlands län och Dalarnas län tillsammans gör en regional vindkraftsanalys. Resultat från projektet kommer vara ett regionalt planeringsunderlag för vindkraftsutbyggnad i länen. Kommunen avser att ta fram en kommunal energi- och klimatplan som ett viktigt lokalt planeringsunderlag. Länsstyrelsen anser en fortsatt diskussion om eventuella ändringar av riksintresseområdena för vindbruk bör avvakta dessa planeringsunderlag för att kunna ha en mer detaljerad övervägning mellan olika intressen.

MKN för vatten

Kommunen har i granskningshandlingen pekat ut ytterligare LIS-områden. Länsstyrelsen ser risk att inom LIS-område, 53 Bäckhalla, kan följande av MKN för vattenförekomst försvåras. Se vidare under avsnitt *Strandskydd och landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS)*.

Länsstyrelsen bedömer att översiktsplanen i övrigt avser att följa gällande MKN för vatten.

Strandskydd och landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS)

I översiktsplanen presenteras 19 LIS-områden, varav 5 LIS-områden har tillkommit efter samrådsskede. För dessa nya 5 LIS-områden har Länsstyrelsen även synpunkter utöver det som beskrivs i 3 kap. 16 § PBL.

Övergripande synpunkter

Strandskydds syften

Strandskyddets syften, som är att långsiktigt trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområden och bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten, ska fortfarande tillgodoses långsiktigt inom ett LIS-område. Med befintliga underlag ser inte Länsstyrelsen att något LIS-område på land är direkt olämpligt med hänsyn till strandskyddets syften. Vissa osäkerheter kvarstår där vattenområden utpekats. En slutgiltig bedömning kan inte tas förrän kriterier för LIS-områden, enligt 7. kap. 18 e § första stycket MB, detaljprövas i kommande processer.

Länsstyrelsen har under samrådsskede efterfrågat naturvärdesinventeringar som bör ligga till grund för urvalet av LIS-områden och bedömning om LIS-områdenas möjliga påverkan på växt- och djurliv. Kommunen har delvis bemött denna synpunkt genom att naturvärdesinventering kompletterats inom ett antal utvalda LIS-områden, vissa justeringar i områdesavgränsning och konsekvensbedömning har gjorts.

I samrådsskedet bedömde Länsstyrelsen att tre områden riskerar att medföra påtaglig skada på riksintresse för friluftsliv. I granskningsskedet kan Länsstyrelsen konstatera att inga föreslagna LIS-områden längre bedöms medföra risk för påtaglig skada på riksintressen för friluftslivet.

Genomförbarhet

På grund av brist på nödvändiga lokala kunskapsunderlag, kvarstår en del osäkerheter kring genomförbarhet inom föreslagna LIS-områden. Detta gäller bland annat kommande lämplighetsprövning

enligt PBL eller tillståndsprövning enligt MB, även prövningar enligt kulturmiljölagen och artskyddsförordningen.

Kommunen har i översiktsplanen en tydlig fokus på LIS. Fler LIS-områden pekas ut i granskningshandling och ytterligare utpekande troligen kommer att ske framöver. Länsstyrelsen vill lyfta att genom fortsatt planering av nya områden för bebyggelse i liknande omfattning och lägen kan den kumulativa effekten på sikt medföra stora förändringar av berörda områden. Detta kan gälla områdenas natur- och kulturmiljöer samt vattenförekomsternas ekologiska och kemiska status, vilket kan vidare leda till påtaglig påverkan på bland annat riksintressesvärden och möjlighet att uppnå MKN för vatten. När fler LIS-områden påverkar en och samma vattenförekomst, exempelvis för vattenförekomsten Vänern Byviken, ser Länsstyrelsen behov att ta fram en samlad bedömning som har betydelse för genomförbarhet av respektive LIS-förslag.

Gällande lämplighetsprövning med hänsyn till människors hälsa eller säkerhet eller till risken för klimatrelaterade och geotekniska olyckor, är Länsstyrelsens synpunkter i nästa avsnitt *Hälsa och säkerhet* aktuella inom samtliga föreslagna LIS-områden.

23 Duse udde & 52 Ideberget

Med hänsyn till Länsstyrelsens bedömning att det finns skäl till översyn av gränser för riksintresseområde *Dalbosjöns norra skärgård* bedöms område 23 Duse udde och område 52 Ideberget (tidigare område 50) inte längre riskera att medföra påtaglig skada på riksintressets värden för friluftslivet.

Byälvens mynningsområde som har stor betydelse för yrkesfisket i Vänern, det är därför önskvärt att i områdenas slutsatser nämna att särskilt hänsyn ska tas till fisk vid kommande prövningar.

49 Östbro

Länsstyrelsen har i samrådet ifrågasatt förslagets betydelse för utvecklingen för landsbygden. Kommunen har justerat förslagets omfattning och tillgodosett synpunkten.

En naturvärdesinventering har tagits fram som ett underlag till bedömning av förslagets betydelse för strandskyddet. Visst naturvärde har identifierats inom det utpekade vattenområde för båtbyggor. Länsstyrelsen bedömer att det kvarstår osäkerhet kring

LIS-utpekandets förenlighet med kriterier som ställs i MB, detaljbedömning krävs i kommande processer.

53 Bäckhalla

Den berörda delen av Byälven har ett måttligt morfologiskt tillstånd som delvis beror på hur närområde formas. Kommunens förslag är att bygga 3-5 uthyrningsstugor på naturmark nära vattnet. Länsstyrelsen ser en risk att detta förslag kan medföra en statusförsämring av kvalitetsfaktor som försvårar uppnående av de gällande MKN för vattenförekomsten.

39 Skäggebol

Området Skäggebol omfattas av värdetrakt för vitryggig hackspett där lövskogsmiljöer ska bevaras. Information om detta saknas i områdesbeskrivningen.

Det ligger ett vattenkraftverk vid Sandsjöns utlopp. Det är oklart hur den pågående *Nationell plan för moderna miljövillkor för vattenkraftverk (NAP)* kommer påverka detta kraftverk, vilket utgör en osäkerhet. Beroende på det kommande beslutet kan Sandsjöns morfologiskt tillstånd kraftigt förändras exempelvis befintliga strandlinjer flyttas. LIS-förslaget bör ta hänsyn till ovanstående.

I granskningshandlingen pekas ut ett nytt delområde för 2-3 bostäder intill gårdsmiljön vid Sandsjön. Text i slutsatsen för hela LIS-utpekandet bör kompletteras med denna addering. Vidare önskas en karta som omfattar alla aktuella delområden för tydligare redovisning.

Hälsa och säkerhet

Klimatrelaterade risker

Länsstyrelsen ser positivt på att kommunen har utvecklat avsnittet *Miljö, hälsa och säkerhet*. Fler ställningstagande gällande översvämning, ras, skred och erosion har utvecklats.

Enligt PBL ska det av översiktsplanen framgå kommunens syn på risken för klimatrelaterade skador på den byggda miljön som kan följa av översvämning, ras, skred och erosion, samt hur sådana risker kan minska eller upphöra. Länsstyrelsens anser att redovisning på kommunens syn på klimatrelaterade risker är ofullständig. Det saknas resonemang kring acceptans av riskerna.

Kommunen avser att behandla klimatrelaterade risker för nytillkommen bebyggelse i senare processer. Det är oklart hur riskerna i befintlig bebyggelse ska hanteras, förutom skyfall som kommer utredas för Säffle stad.

Kommunen bör redovisa en tydligare ambition att minska klimatrelaterade risker, exempelvis genom ställningstagande för planering och genomförande av riskreducerande åtgärder.

Översvämning och skyfall

Kommunen har i granskningshandlingen bättre förankrat sina ställningstagande om översvämning och skyfall i förhållande till Boverkets vägledning. Detta kommer troligtvis förenkla processer under senare prövningar. Det saknas dock kommunens ställningstagande gällande förtätning och komplettering till exempel flerbostadshus inom befintlig bebyggelse. Det brukar vara svårare att i dessa projekt tillämpa lokaliseringsprincipen som gäller ny sammanhållen bebyggelse och samhällsviktiga verksamheter. Länsstyrelsen bedömer det kan vara till fördel att kommunen i översiktsplanen identifierar sådana utvecklingsområden där ytterligare åtgärder, riskanalyser och konsekvensbedömningar skulle erfordras, för att ge tydliga vägledningar.

Kommunens metodik för att minska översvämningsrisk för befintlig bebyggelse behöver förtydligas, genom exempelvis att riskhantering betonas i arbetet med framtagande av skyfallsplan för Säffle stad, och inte enbart identifiera riskområden. Vidare bör det i översiktsplanen finnas ett generellt ställningstagande gällande hantering av befintlig bebyggelse som hotas av översvämning.

Ras, skred och erosion

Det saknas detaljerade och kommunspecifika underlag för ras, skred och erosion, vilket bekräftas av kommunen i översiktsplanen. Riskerna enligt översiktsplanen ska beaktas vid framtida utveckling. Redovisning i översiktsplanen om hantering av ras, skred och erosion för den byggda miljön är därför fortsatt ofullständig. Länsstyrelsen bedömer att de av översiktsplanen presenterade utvecklingsförslagen inte har lämplighetsprovats med hänsyn till risken för geotekniska olyckor.

Miljöfarlig verksamhet

Kommunen har inte i granskningshandlingen svarat på Länsstyrelsens synpunkt om miljöfarlig verksamhet. Länsstyrelsen bedömer att de av översiktsplanen presenterade utvecklingsförslagen inte har lämplighetsprövats med hänsyn till risken relaterade till befintliga miljöfarliga verksamheter i kommunen.

Buller

Länsstyrelsen saknar kommunens ställningstagande för ljudmiljön, framför allt gällande befintliga bullerutsatta områden, vilket skulle ge stöd till kommande planering och lovgivning.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av avdelningschef Samhällsavdelningen Tomas Sahlström med planhandläggare Wenxuan Zhang som föredragande. I den slutliga handläggningen har också enhetschef Samhällsbyggnad Anna Nordlander och planhandläggare Meda Andersson medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.